

۲۲۹۴۱۰۹

۹۱

بازشناسی و بازآفرینی فرهنگ زیست‌بوم در ایران

جامعه ایرانی، فرهنگ و طبیعت

دکتر محمود جمعه‌پور

www.ketab.ir

تهران

۱۴۰۱

سازمان مطالعه و تدوین کتب دانشگاهی در علوم اسلامی و انسانی (سمت)

پژوهشکده تحقیق و توسعه علوم انسانی

سرشناسه: جمعه پور، محمود، ۱۳۴۳-
 عنوان و نام پدیدآور: بازشناسی و بازآفرینی فرهنگ زیست بوم در ایران: جامعه ایرانی،
 فرهنگ و طبیعت / محمود جمعه پور.
 مشخصات نشر: تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب دانشگاهی در علوم اسلامی و
 انسانی (سمت)، پژوهشکده تحقیق و توسعه علوم انسانی، ۱۴۰۱.
 مشخصات ظاهری: هشت، ۳۸۰ ص. مصور (بخشی رنگی)، جدول.
 فروست: «سمت»؛ ۲۵۲۳. جغرافیا؛ ۱۴۰.
 شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۰۲-۲۷۳۴-۰ ریال ۱۳۶۰۰۰۰
 وضعیت فهرست نویسی: فیبا
 یادداشت: پشت جلد به انگلیسی: Mahmoud Jomehpour. Recognition and Recreation
 of Eco-Culture in Iran: Iranian Society, Culture, and Nature.
 یادداشت: کتابنامه.
 موضوع: پویایی شناسی انسانی — ایران
 موضوع: Human Ecology — Iran
 موضوع: حفاظت محیط زیست — ایران — جنبه های اجتماعی
 موضوع: Environmental Protection — Iran — Social Aspects
 شناسه افزوده: سازمان مطالعه و تدوین کتب دانشگاهی در علوم اسلامی و انسانی
 (سمت)، پژوهشکده تحقیق و توسعه علوم انسانی.
 The Organization for Researching and Composing University Textbooks in the
 Islamic Sciences and the Humanities (SAMT), Institute for Research and
 Development in the Humanities.
 رده بندی کنگره: ۱۴۰۱ ۶۳۷۵
 رده بندی دیویی: ۳۰۴/۲
 شماره کتاب شناسی ملی: ۸۸۲۸۶۲۸

سازمان مطالعه و تدوین کتب دانشگاهی در علوم اسلامی و انسانی (سمت)
 پژوهشکده تحقیق و توسعه علوم انسانی

بازشناسی و بازآفرینی فرهنگ زیست بوم در ایران: جامعه ایرانی، فرهنگ و طبیعت
 دکتر محمود جمعه پور (استاد دانشگاه علامه طباطبائی)

ویراستار: فاطمه روائی
 چاپ اول: بهار ۱۴۰۱
 تعداد: ۲۰۰

حروفچینی و لیتوگرافی: سمت
 چاپ و صحافی: بصیرت

قیمت: ۱۳۶۰۰۰۰ ریال. در این نوبت چاپ قیمت مذکور ثابت است و فروشندهگان و
 عوامل توزیع مجاز به تغییر آن نیستند.
 نشانی ساختمان مرکزی: تهران، بزرگراه جلال آل احمد، غرب پل یادگار امام (ره)،
 روبه روی پمپ گاز، کد پستی ۱۶۶۳۶۴۵۸۵۱، تلفن ۲-۴۴۲۴۶۲۵۰.

www.samt.ac.ir

info@samt.ac.ir

@sazman_samt

هر شخص حقیقی یا حقوقی که تمام یا قسمتی از این اثر را بدون اجازه ناشر، نشر یا پخش یا عرضه
 یا تکثیر یا تجدید چاپ نماید، مورد پیگرد قانونی قرار خواهد گرفت.

سخن «سمت»

یکی از هدف‌های مهم انقلاب فرهنگی، ایجاد دگرگونی اساسی در دروس علوم انسانی دانشگاه‌ها بوده است و این امر مستلزم بازنگری منابع درسی موجود و تدوین منابع مبنایی و علمی معتبر و مستند با در نظر گرفتن دیدگاه اسلامی در مبنای و مسائل این علوم است. ستاد انقلاب فرهنگی در این زمینه گام‌هایی برداشته بود، اما اهمیت موضوع اقتضا می‌کرد که سازمانی مخصوص این کار تأسیس شود و شورای عالی انقلاب فرهنگی در تاریخ ۶۳/۱۲/۷ تأسیس «سازمان مطالعه و تدوین کتب دانشگاهی در علوم اسلامی و انسانی» را که به اختصار «سمت» نامیده می‌شود، تصویب کرد.

بنابراین، هدف سازمان این است که با استمداد از عنایت خداوند و همت و همکاری دانشمندان و استادان متعهد و دانشوران به مطالعات و تحقیقات لازم پردازد و در رشته‌های مختلف علوم انسانی به تألیف و ترجمه منابع درسی اصلی، فرعی و جنبی اقدام کند. دشواری چنین کاری بر دانشمندان و صاحب نظران پوشیده نیست و به همین جهت مرحله کمال مطلوب آن باید به تدریج و پس از انتقادات و یادآوری‌های پیاپی ارباب نظر به دست آید. انتظار دارد که این بزرگواران از این همیاری و راهنمایی دریغ نورزند و با پیشنهادهای اصلاحی خود، این سازمان را در اصلاح کتاب حاضر و تدوین دیگر آثار مورد نیاز جامعه دانشگاهی جمهوری اسلامی ایران یاری دهند.

کتاب حاضر برای دروس برنامه‌ریزی و طراحی محیطی، کیفیت محیط زیست شهری و روستایی، شهر و طبیعت، جامعه‌شناسی محیط زیست برای دانشجویان رشته جغرافیای انسانی، گرایش برنامه‌ریزی شهری، برنامه‌ریزی روستایی در مقطع کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکتری، رشته برنامه‌ریزی شهری و منطقه‌ای در مقطع کارشناسی ارشد و دکتری، جامعه‌شناسی محیط زیست در مقطع کارشناسی ارشد تدوین شده است. امید است علاوه بر جامعه دانشگاهی، سایر علاقه‌مندان نیز از آن بهره‌مند شوند.

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	پیشگفتار
۷	فصل اول: تعریف محیط زیست طبیعی و برداشت‌های مختلف از آن
۷	مقدمه
۸	تعریف مفاهیم
۱۲	تعریف ساختاری-کارکردی محیط
۲۷	بار اجتماعی مفهوم محیط
۳۵	فرهنگ و رابطه انسان و محیط
۴۰	مفهوم فرهنگ گرایی
۴۱	نسبت فرهنگ و طبیعت
۴۲	جزء‌نگری در نسبت فرهنگ و طبیعت
۴۶	کل‌نگری در نسبت فرهنگ و طبیعت
۵۶	نتیجه‌گیری
۵۹	فصل دوم: نظام طبیعت و جایگاه آن از منظر ادیان
۵۹	مقدمه
۶۰	نگرش دینی، اخلاقی و مادی به طبیعت
۶۸	نظام طبیعت از منظر ادیان
۶۹	نظام طبیعت در آیین‌های ابتدایی
۷۲	ادیان هندوایرانی و ادیان اروپایی
۷۴	دین زرتشت و نظام طبیعت
۷۸	نظام طبیعت و جایگاه محیط زیست در ادیان ابراهیمی
۸۴	فقه اسلامی- شریعت: اهداف و ساختار
۹۴	نتیجه‌گیری
۹۶	فصل سوم: نظام طبیعت از منظر فلاسفه
۹۶	مقدمه